DAGSINS MEINING

Økismenning

Tað er neyvan nakar føroyingur, ið hevur nakað ímóti økismenning, men tað má verða økismenning við skili í.

Vit hava seinastu tíðina verið vitni til eitt páfallandi samanfall millum flyting av stovnum og valdømi, har landstýrimaðurin, ið fremir gerðina er úr. Kanska er tað tilfeldugt, at fiskiveiðueftirlitið verður flutt til valdømið hjá Landstýrismanninum í Fiskivinnumálum og at Stuðulstovnurin verður fluttur til valdømið, hjá landstýrismanninum, ið tók tí avgerðina, men løgið sær tað út.

Eitt aspekt, ið er vert at umrøða viðvíkjandi økismenning, er hvørji øki skulu mennast. Kann tað verða meiningin politiskt at menna stórpláss, ið eru væl fyri frammanundan? Ein býur á meginøkinum líður onga neyð, óansæð um talan er um eina almenna skrivstovu til ella frá.

Margháttligt er at síggja, at útoyggjarnar spakuliga bløða burtur, meðan landstýrismenn halda seg sláa eitt slag fyri økismenning við at flyta eitt kontór úr einum býi í ein annan.

Harmiligt er, um menn ikki eru vaksnir nokk til ta ábyrgd, ið eitt landstýrismannastarv viðførir. Landstýrismenn hava sera víðar heimildir, men um politisku visiónirnar ikki røkka út um bøgarðarnar, har teir eru frá, so hevur flokkurin, ið hevur valt teir ein trupulleika. Stovnar eru til fyri borgaran, og eiga teir at liggja har, tørvur er á teimum. Kunnu teir liggja í útjaðarnum, so er tað frálíkt, men kunnu teir ikki tað, so skulu teir fáa frið. Skal stuðulsstovnurin flytast inn í Eysturoynna, so er spurningurin um tað ikki er logiskt at leggja hann har, tey lesandi eru - Kambsdalur ljóðar ikki heilt burturvið í hesum sambandi.

Tað einasta, ið ikki má henda er, at tað verður siðvenja, at hvørja ferð eitt valdømi hevur fingið ein landstýrimann, so skal hann hava ein almennan stovn við sær heimaftur aftaná lokið valskeið. Landstýrismenn umboða alt føroya fólk og ikki bara sítt valdømi - ætlar man sær ikki at arbeiða fyri heildini, so eigur man at takka nei til eitt landstýrismannastarv, ella melda seg inn í Fólkaflokkin!

Sosialurin

VIÐMERKINGAR

Súrligir dagar í Tinganesi

Bergur P. Dam

At Javnaðarflokkurin hevur sent út nýggja valskrá, hevur fingið tjóðveldisformannin at leita í frystigoymsluni eftir 50'ara- og 60'ara rakstrarrópum og skuldsetingum

Formaður Tjóðveldisfloksins er súrur. Súrur, tí Javnaðarflokkurin hevur dittað sær at gjørt eina valskrá. Eina valskrá, sum í sínum heiti staðfestir tann veruleika, at í skjótt 4 ár hevur hjúklan um nationalu forfongiligheitina staðið í fremstu røð, meðan gerandisviðurskiftini hjá fólkinum hava verið trokað afturum. Eina valskrá, sum vísir á, at nú er tíðin komin, at venda hesum við, soleiðis at fáfongdin má víkja fyri lívskorunum.

Aftur í oyðimørkina
Formaður Tjóðveldisfloksins er súrur. So súrur, at hann útihýsur enn einum flokki frá samstarvi eftir komandi val. Við hetta lag verða ikki nógvir møguleikar eftir - veljarar Tjóðveldisfloksins mugu ásanna, at formaður floksins miðvíst avskrivar samstarvsmøguleikarnar eftir valið, og tískil ger seg til reiðar til enn eina oyðimarkargongd.

Aftur í steinøld
Formaður Tjóðveldisfloksins er súrur. So súrur, at hann noyðist at leita aftur í chauvinistisku steinøldina í 50- og 60'unum eftir slagorðum og skuldsetingum. Tað er sum at blaða í gomlum Dagbløðum og 14.'um, tá tú lesir skuldsetingarnar um at selja sál og framtíð.

Tað fløvar, at hann noyðist at tina upp slíka óhumsku. Tí tá vita vit, at vit eru á rættari leið. Og tað veit hann eisini, annars hevði hann ikki leika so í, sum hann ger.

Loysing og á heysin
Formaður Tjóðveldisfloksins er súrur. Súrur, tí Javnaðarflokkurin hevur sett sær ítøkilig mál um m.a. í minsta lagi at hækka pensjónirnar til ávikavist 10.000 kr fyri stakar pensjónistar og 16.000 kr um mánaðin fyri pensjónistahjún. Súrur, tí Javnaðarflokkurin vil byggja minst 160 ellis- og røktarheimspláss. Súrur, tí Javnaðarflokkurin boðar frá, at hesi bæði krøvini eru ófrávíkilig. Formaður Tjóðveldisfloksins sigur, at hesi mál fara at koyra Føroyar á húsagang. Formaður Tjóðveldisfloksins sigur, at í teirra loysingarpolitikki er ikki ráð at hækka pensjónirnar ella at útvega hesi røktarheimspláss. Formaður Tjóðveldisfloksins boðar frá, at í teirra loysingarpolitkki fer ein hægri prioritering av fólkaskúlanum at merkja, at Føroyar fara á heysin.

Tá er tað ikki løgið, at tað kókar yvir hjá tjóðveldisformanninum, nú ein flokkur so væleydnað hevur sett tey mál, sum merkja veruligar batar í lívskorum fólksins ovast á skránna.

Konfrontatión ella loysn
Formaður Tjóðveldisfloksins er súrur. Súrur, tí Javnaðarflokkurin ikki vil sleppa sínum sjálvstýrispolitikki. Súrur, tí Javnaðarflokkurin ikki tekur undir við nationalistiska fáfongdarpolitikkinum og totalu konfrontatiónini hjá samgonguni. Súrur, tí Javnaðarflokkurin heldur fast við sína sjálvstýriskós, sum er tann, ið loysir viðurskiftini millum Føroyar og Danmark - politiskt og búskaparligt - á einum virðiligum, tryggum og varandi grundarlagi. Og sum veitir Føroyum og føroyingum veruligt frælsi.

Og forrestin… tað er so avdúkandi, at ein flokkur nú kann øsa tjóðveldisformannin við at krevja fólkið í fremstu røð. Tí tað undirstrikar, at tað ikki hevur verið fólkið, sum hevur verið í fremstu røð hjá sitandi samgongu.

Rætt skal vera rætt

Edmund Joensen,
løgtingsmaður

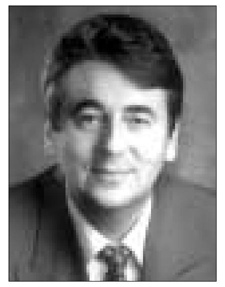

Ætlanin hjá samgonguni at yvirtaka dómsvaldið er í stríð við ta stjórnarskipan, sum løgmaður eigur at verja. Tí er skrivligur fyrispurningur hesum viðvíkjandi settur løgmanni í løgtinginum.

Vandi er fyri løgfrøðiligum ruðuleika, um verandi samgonga fremur sína ætlan um at yvirtaka dómsvaldið í stríð við heimastýrislógina. Í samtyktini um sjálvstýri Føroya fólks hjá einum teprum meiriluta á tingi stendur millum annað, at dómstólar, ákæruvald og annað skal undir føroyskt málsræði í seinasta lagi hin 1. januar 2004.

Hetta má metast vera í stríð við ta stjórnarskipan, sum løgmaður sjálvur er settur at verja. Málið er tí sera álvarsligt.

Føroyska stjórnarskipanin er bygd upp av fleiri liðum. Ovast er ríkisgrundlógin. Næst henni er heimastýrislógin, sum skipar viðurskiftini millum land og ríki. Hon er sáttmálin millum landið og ríkið, sum bæði fólkatingið og løgtingið hava samtykt. Síðani er innlendis stýri okkara skipað í stýrisskipanarlógini.

Fremsta uppgáva løgmans er at halda og verja hesa stjórnarskipan, í øllum førum so leingi sum ongin onnur skipan er samtykt á rættan hátt. Ynskir løgmaður loysing, so at ríkisgrundlógin og heimastýrislógin fara úr gildi, so kann hann skjóta upp at loysa frá Danmark. Vil løgmaður ikki loysa, má hann virða galdandi skipan.

Framhald á síðu 25

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri:
Jan Müller jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri:
Eirikur Lindenskov eirikur@sosialurin.fo
Tíðindaleiðari:
Jústinus Eidesgaard justinus@sosialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Jonhard Hammer jonhard@sosialurin.fo
Gudny Langgaard gudny@sosialurin.fo
Finnbjørg Nattestad finnbjorg@sosialurin.fo
Anja Weihe anja@sosialurin.fo
Blaðfólk:
Áki Bertholdsen aki@sosialurin.fo
Eyðun Klakstein eydun@sosialurin.fo
John Johannessen john@sosialurin.fo
Edvard Joensen edvard@sosialurin.fo
Turið Kjølbro turid@sosialurin.fo

Stefan í Skorini stefan@sosialurin.fo
Heri á Rógvi heri@sosialurin.fo
Ítróttur:
Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo
Myndamenn:
Jens Kristian Vang jensk@sosialurin.fo
Álvur Haraldsen alvur@sosialurin.fo
Sosialurin í Norðoyggjum:
Postsmoga 231
Nólsoyar Pálsgøta 1
700 Klaksvík
tel. 458686 fax 458687
e-post: klaksvik@sosialurin.fo
Uppseting/prent:
Uppseting: Hestprent
Prent: Prentmiðstøðin
Útgevari:
Sp/f Sosialurin

Avgreiðsla:
Mán.-frí. 8-16
Argjavegur 26,
Tel. 311820, Fax 314720
Postadressa:
Postboks 76, 110 Tórshavn
E-mail:
post@sosialurin.fo
lysing@sosialurin.fo
lysingartorg@sosialurin.fo

Blaðið verður prentað mánadag-fríggjadag klokkan 14.00

Lýsingar

Freistir:	Tekstlýsingar	Størri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir
Týsdagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12
Mikudagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán. kl. 15	Mán. kl. 12	Mán. kl. 12
Hósdagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12
Fríggjadagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12
Leygardagsblaðið	Frí. kl. 10	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12

Størri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettu freistir.
Framíhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.

Stødd:
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39mm og rúmið millum teigarnar er 4mm.

VIÐMERKINGAR

Við lóg skal land byggjast

Eivind Jacobsen
Borgarstjóri
Strendur

Kommunala eftirlitið boðar í hesum døgum frá, hvørjar kommunur bróta landsins lógir. Harímillum er Sjóvar kommuna. Sjálvandi undrar hettar okkum og vit føla okkum tí noyddar at gera nakarar viðmerkingar.

Eingin lógarheimild
Landsstýri fann av sínum eintingum uppá, at nú skuldu kommunur hava íløguloft. Hetta íløguloft fingu kommunur boð um og eingin fíggjarætlan bleiv góðkend um íløgur vóru hægri enn einvíst ásetta kvotan hjá landsstýrinum. Men løgmaður hevur avgjørt onga heimild at áseta íløguloft. Tí arbeiður Føroya Løgmaður, sum ábyrgdari fyri kommunala eftirlitið, uttan nakra lógarheimild.

Tað kundi verði áhugavert at fingið at vita um Løgmaður og Óli Holm verða mettir javnt. Løgmaður lovaði alment at Óli Holm skuldi kannast orsakað av Trøllanesbrævinum. Bløðini fingu tað til, at Óli, sambært Løgmanni, hekk í einum tunnum trá. Um øll eru líka fyri lógini, átti Løgmaður eisini at verðið kannaður.

Barnagarðar í Tórshavn
Kommunala eftirlitið hevur av sínum eintingum avgjørt at barnagarðar, sum Tórshavnar Kommuna fer at leiga frá byggiharra, skal roknast sum íløgur. Samstundis hevur Fiskimálastýri gjørt avtalu um at leiga bygning við forkeypsrætti. Keypsprísurin er millum 15-20 mió. Hesin bygningur átti alt annað líkað at verði við á íløguætlan Landsstýrisins. Men tað er hann ikki. Aftur eitt dømi um at Landsstýri als ikki hevur tamarhald á egnum viðurskiftum. Tað ber ikki til at tulka lógir, reglur o.l. sum best ber til. Tað er neyðugt at tulka líknadi mál eins.

Roknskapur hjá Sjóvar Kommunu
Sjóvar Kommuna hevur seinastu árini hildi seg til løgdu fíggjarætlanina. Tí dámar okkum als ikki at Landsstýri fer í fjølmiðlarnar við tíðindum, sum fyri lurtarar og lesarar ikki kunnu skiljast øðrvísi enn at her er lítið skil í. Nógvir strandingar hava eisini fingið tað fatan, at tað stendur illa til í kommununi. Tí verða sett upp roknskapartøl fyri Sjóvar kommunu.

Endamálið við kommunala eftirlitinum er at ansa eftir, at kommunurnar fylgja landsins lógum. Harumframt vilja summir, at ansast skal eftir, at kommunurnar ikki koma í fíggjarligt óføri.

Út frá hesum seinna vil kommunala eftirlitið hava nógvar skilaleysar broytingar, fyri at teir betri kunnu fylgja við. Teir arbeiða við ætlanum um reglur v.m. Hetta er alt bert tvætl. Um tað er uppgáva teirra, kann hendan, eins og eg fleiri ferðir havi víst á á almennum fundum, har landsstýrismenn hava luttikið, loysast sera einfalt og bíligt.

Um kommunur brúka minni enn tær tjena gongst teimum væl. Tí er bert neyðugt at áseta, at inntøkur altíð skulu verða minst líka stórar sum útreiðslur. So einfalt kann tað gerast. Ùt frá hesum kann fíggjarætlan til kommunala eftirlitið síggja soleiðis út.

Sí talvu!

Samstundis eru hetta tøl úr roknskapinum hjá Sjóvar kommunu og av landsstýrinum góðkend fíggjarætlan og síggja øll vónandi at kommunan er fíggjarliga væl fyri. Viðmerkjast skal, at kommunan betalti alla skuld í desember 2000 við pengum vit áttu á bók. Tí eru avdráttirnir serliga stórir í 2000. Skuldin 1. januar var kr. 50.000 og í dag eiga vit 4,5 mió á bók.

Hetta er sera einfalt, lætt at skilja og gevur allar tær upplýsingar kommunala eftirlitið tørvar. Hví skulu vit brúka tíð uppá nakað annað. Einasta úrslitið av aðrari loysn er fleiri almenn arbeiðspláss í Havn.

Stýring av búskapinum
Fíggjarmálaráðharrin, sum annars dugur sera væl at ansa eftir kassanum, ynskir at passa kommunukassarnar eisini. Hetta er óneyðugt. Vísandi til galdandi lóg skal kommunustýri fyrst áseta útreiðslur og síðan seta skattaprosentið so at inntøkur og útreiðslur er eins. Tí eigur eingin kommuna, sambært galdandi lóg, at hava yvirskot ella undirskot.

Um vit hugsa um at stýra búskapinum, verður neyðugt at broyta lóggávuna. Í dag kann kommunustýri áseta skattaprosentið júst sum tað vil. Løgmaður segði eisini á fundi í Kommunufelagnum, at tað var tað rætta. Tí kommurnar skulu jú hava sjálvstýri!!

Skal lógin broytast eftir ynskinum hjá Karstin Hansen, verður neyðugt at kommunala eftirlitið fær heimild at áseta skattaprosent hjá kommunum. Tað undrar okkum, hví summar kommunur hava 17% í skatt og aðrar 20%. Men vit kunnu ímynda okkum hvussu glaðar kommunurnar verða fyri hesa broyting.

Hendan broyting hevði gjørt, at í staðin fyri at pengarnir fóru í kommunukassan, sum sambært lóg skal brúka hvørt oyra, hevði Palliba havt meira eftir. Palliba brúkar nógv, men hann megnar eisini at seta nakrar krónur til síðis. Tí hevði hetta minka um eftirspurningin í samfelagnum. Hetta er einasti møguleiki at stýra búskapinum á kommunala økinum. Men neyvan verður undirtøkan fyri hesum serliga stór.

Tað er eingin munur á rakstri og íløgum tá vit tosa um upphiting av samfelagnum. Tí er tað tvætl at gera mun á hesum. Stýring av búskapinum er jú altíð upp á stutt sikt! Tí ætla vit í Sjóvar kommunu framhaldandi at bóka á sama hátt sum vit hava gjørt. Hetta ger at vit kunnu samanlíkna millum ár. Um vit noyðast at gera sum Kommunala eftirlitið áleggur okkum, tó í dag uttan heimild, vísa okkara útrokningar, at umsitingin veksur og tað fer at kosta okkum minst kr. 300.000 árliga, sum vit als einki fáa burtur úr. Hetta eru neyvar metingar og ikki vill skot. Annars finnast kreativir bókhaldarar í Landsstýrinum, sum eins væl og vit aðrir kunnu fáa íløgur til rakstur um tað loysur seg best. Tí vænta vit at tit skilja okkara sjónarmið.

Niðurstøða
Út frá hesum sæst, at landsstýri ger reglur og umsitur málsøki uttan lógarheimild. Harumframt hava teir ikki skil fyri teimum málsøkjum teir umsita. Umsiting hjá Landsstýri og kommunum verður dýrari enn neyðugt. Tí vil eg mæla landsstýrinum til at umhugsa hvat teir vilja við kommunala eftirlitinum og annars at halda seg til galdandi lógir. Tað sum hevur stórstan tídning er at vit hava so bíliga og góða umsiting sum gjørligt.

	Roknskap 2000	Fíggjarætlan 2000	Roknskap 1999
Inntøkur	15.924.000	14.913.000	15.351.000
Rakstur&íløgur	13.154.000	13.155.000	11.680.000
Úrslit av rakstri	2.770.000	1.757.000	3.671.000
Rentur	354.000	270.000	441.000
Úrslit eftir rentur	2.416.000	1.487.000	3.230.000
Avdráttir	13.406.000	1.086.000	1.199.000
Likviditetsúrslit	10.990.000	401.000	2.031.000